Štev. 11. V Ljubljani, 13. marca 1908. XLVIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati **franko.**

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Zastonj!

× Danes se hočem dotakniti rane, ki je žalibog precej velika in občutljiva na telesu celokupnega učiteljstva naše organizacije, ki pa postane lahko sčasoma tudi precej opasna, če jo ne zacelimo še pravočasno.

Predobro je znano, da se razni upravniki naših listov vedno pritožujejo nad našo brezbrižnostjo. Trkajo, prosijo, pretijo, pa imajo le malo uspeha. Jaz prav rad verujem, da je posel upravnika zlasti pri naših gmotnih razmerah jako siten in težaven. List se tiska, razpošilja, treba je poravnati račune, in denarja ni. Vse drugo bi še bilo, le denarja ni. Naši listi gotovo niso dragi, a kakor uvidevajo gg. upravniki, še vedno predragi.

Kolikokrat se je že poudarjalo naše slabo gmotno stanje. Vse lepo in res. Res je težko izhajati — dostikrat celo nemogoče — s takim zaslužkom, ali če se hoče, se še vedno dobi nekaj, da pošljemo naročnino.

Stanovski listi nam morajo biti prvo, saj ti nas družijo, ti se borijo za naše pravice, ti pridobivajo nam ugled in veljavo ne samo doma, temveč tudi v tujini. Kaj bi bili mi brez svojih listov? Razkropljena čreda brez pastirja, brez moči, in vsakega posameznega bi lahko zadavili grabežljivi volkovi, ki hodijo često tudi v ovčjih oblekah. Sedaj smo pa ravno po svojih listih lepo organizovana četa, ki ji ne more noben sovražnik do živega, če je še tako zvit ali pa nasilen. In dokler smo taki kakor smo sedaj, ne premaga nas nihče, pa če pride tudi iz Rima. To smo storili mi, to so storili pred vsem naši listi, to so storili tudi v veliki meri tisti, ki so pisali za naše liste in ki jih še vedno polnijo — zastonj!

Učiteljstvo je že vajeno delati za jako malo plačilo in često tudi zastonj. Zato ni čuda, če dela tudi samo sebi zastonj, v nadi, da bo vendar enkrat obrodilo to delo sad, tudi da se bodo izboljšale žalostne razmere in da pride tudi plačilo za trud. Vsakdo si lahko misli, da je mnogo lažje čitati list, kakor pa za list pisati — zastonj. In kdo kaj zasluži pri naših listih: pri „Tovarišu“, „Popotniku“, „Zvončku“ in „Dom. ognjišču“? Prav nihče ne razen tiskarne. Zakaj tista malenkostna nagrada, ki se da koncem leta urednikom in upravnikom, ni nikak zaslužek za trud, drug pa nihče nič ne dobi. Vsi sotrudniki delajo — zastonj. In kako prijetno je sedeti marsikak večer za mizo, žgati petrolej in pisati za list, to bi vam povedal lahko marsikak sotrudnik naših listov. Poleg truda ima pa še stroške za papir, znamke itd. Drugi se pa lahko ta čas počijejo, zabavajo, sotrudnik pa delaj in trpi — zastonj.

Samo za čast delati, se človek kmalu naveliča. Tako delo je res lepo in idealno, a poleg vseh teh idealov lahko uničiš s tem svoje telesne in duševne moči. In ali je potem čudno, če marsikdo porabi svoje zmožnosti in čas za druge stvari in drugje, kjer gotovo dobi vsaj nekaj plačila, kjer se mu vsaj povrnejo stroški, tu pa še ne dobi niti za pipo tobaka.

Pravo čudo pa je, če človek razmišlja take-le razmere, da se še dobi med nami toliko tako požrtvovalnih ljudi, da delajo — zastonj. Zakaj poudariti se mora, da so vsi naši listi jako dobri vkljub temu, da se pišejo zastonj. Gotovo bi bili pa še boljši, če bi vladale razmere, kakor vladajo pri drugih listih.

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti še neke točke, ki je tudi važna. Ako bi naši listi vsaj nekoliko honorirali sotrudništvo, bi zbudili zlasti med mlajšim naraščajem mnogo prav dobrih sobojevnikov in obdržali bi si vse stare, ki bi svoje moči še bolj posvečevali naši stvari.

Tako pa ostane med nami marsikak talent prikrit ali se pa izpremeni v samo površnost; saj zastonj je tudi površnost dobra.

Na vsak način bo treba to zadevo izpremeniti, to rano zaceliti. In to storiti imajo dolžnost le naročniki in nihče drugi. Naši listi so tako razširjeni, da bi tudi gmotno dobro izhajali, samo naročniki morajo pravočasno storiti svojo dolžnost in plačati naročnino. S tem bodo gotovo zadovoljni vsi tovariši upravniki, vsi sotrudniki in tudi naročniki sami, ker bodo dobivali še boljše in bolj temeljito pisane liste, kakor jih pa dobivajo sedaj.

Ako se pa to izvrši, potem tudi jaz nisem pisal tega članka — zastonj.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja: **K 40.078·19.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Nekaj o pomenu učiteljskega stanu.

Predaval pri prvem sestanku učiteljev z ljubljanskimi učiteljiščniki Janko Žirovnik.

Danes smo se zbrali, da naredimo resen korak naprej na potu do vzvišenega smotra našega stanu, ki je: preporod naroda z dobro izrejo.

Časih so krotilce divjih živali veliko bolj občudovali nego odgojevalce otrok — in učitelji kanarčkov še danes več zaslužijo za svoje mehanično delo, nego dobe učitelji otrok za svoje naporno in odgovorno delovanje.

To dejstvo nas zagrinja v nekak polumrak kakor jutranja megla v pozni jeseni. Toda — kakor po naravnem zakonu ta neprijazna megla proti poldnevu ponehava in končno izgine, tako se skozi vse prirodne pojave vleče — kakor kaka rdeča nit — jeklen naravni zakon, ki je začrtan s kratkimi besedami v pregovoru, da za dežjem mora solnce priti.

Dandanes so nastale socialne razmere tako kritične, da resno stresajo prav v temelju dosedanji red človeške družbe.

Tu beremo o pasivni rezistenci, o štrajkih in uporu, tam zopet o poneverjenju, ropu in uboju.

Dobro situirani ljudje se uničujejo s pijančevanjem in zakonolomstvom in takorekoč otroci se že končavajo z revolverji, preden so začeli živeti.

Kar nas je starejših, se še dobro spominjamo, da je moška beseda več veljala, nego velja dandanes prisega itd. itd. Predaleč bi zašel v tem naštevanju. Vse take prikazni grene človeku življenje in v strahu pred temno bodočnostjo se ljudje povprašujejo Zakaj je tako? Odkod to?

Odgovor je kratek:

Vse te žalostne pojave v človeški družbi provzroča slaba domača vzgoja.

Signatura naše dobe je: Neutešljivo hrepenenje po nekem neznanem dobrem življenju, po uživanju — ob kolikor se da majhnem delu. To je skoraj neumljivo. — Saj vendar mora biti pravemu človeku primerno delo — zabava! Saj le tisti sad diši in tekne, ki je pridobljen s primernim trudom! A vendar hrepeni svet za lahkim delom ali celo za brezdeljem, dasi vidimo povsod, da se nedelavni ljudje grozno dolgočasijo, in ta dolgi čas še prav drago plačujejo.

Ljudje se danes drug pred drugim pehajo v šole in so tam še razmeroma pridni, le da bi čim prej prišli do dobre službe, kjer mislijo, da se jim bosta cedila mleko in med. A pregovor veli: Čim dalje kdo gre, tem dalje mu kažejo. Ker tudi nenadarjeni drve po tej poti, jih seveda veliko opeša in pade, preden dosežejo zastavljeni smoter. Potem se pa na ves svet jeze in zvračajo krivdo na vse druge, le sebe in svojih nedostatnih moči in površne odgoje ne vidijo.

Vse to pehanje po nekaki učenosti pa polni in, žal, dokajkrat jako neredno polni glavo, srce pa ostaja — prazno. A srce je naša gospodinja in mi vsi vemo, koliko je vredna in kak blagoslov v hiševanju je dobra plemenita gospodinja!

Zato je naš slavni S. Gregorčič bridko potožil:

Podoba živa naše dobe
si ti, oj, jasni zimski dan,
prepoln — kot ona — si svetlobe,
kot ona — mrtev in hladan.

Po glavah svetlo je in jasno,
a v srcih zimsk je mraz in mrak,
tam ne poganja cvetje krasno,
tam ne odmeva spev sladak.

Vse to gorje provzroča slaba vzgoja. Komu bi pač prišlo na misel netiti upor, uprizarjati štrajke in s pasivno rezistenco izsiljevati si znosni položaj. Če bi bili tisti, proti katerim so vsi ti obupni čini naperjeni, dobro vzgojeni in imeli malo več srca za svojega bljižnega?! Toda dovolj te žalostne slike!

Saj je, hvala Bogu, na svetu še dosti ljudi, ki mislijo in tudi čutijo. Ti dobro vedo, da smo vsi bratje med sabo in da vsak

---

LISTEK.

Ravnatelj Ivan Revelante.

Naznanili ste že smrt Ivana Revelanteja, vpok. ravnatelja c. kr. učiteljišča v Kopru in lastnika viteškega križca Fr. Jož. reda. O njem sem vam mislil pisati obširneje, kar bi odlični mož tudi zaslužil. Pisal sem po podatke v Koper, pa nisem prejel niti zaželjenih laških listov, ki so pisali o Revelanteju, nikar še kakega odgovora!

Transeat!

Blagopokojni Ivan Revelante — menda rodom Tržačan — se je bil po izvršeni gimnaziji posvetil uradniškemu stanu in je imel že izpite iz deželnega računovodstva. A po lastni izjavi se je uveril, da „vse je nično na tem svetu“; zato je vstopil v teologijo, postal duhovnik in — učitelj. Imel je meščansko-šolski izpit.

Revelante je bil preblaga duša, pravi oče svojim gojencem, strokovnjak na pedagoškem polju, kakor je malo takih. Bil je tudi strokovno pisateljsko delaven v svojem materinem jeziku. Dasi rodom Italijan, je ljubil tudi podložne si drugonarodnike in govoril tudi nemški in hrvaški. Pravi užitek je bil poslušati njegova predavanja iz pedagogike. A ob vsi svoji učenosti je bil mož vendar tako ponižen, da nam je četrtoletnikom rekel: „Ne mojte jurare in verba magistri.“ Če ima kdo kake pomisleke, naj mi ugovarja.“ — In res smo mu časih ugovarjali. Revelante je n. pr. zastopal mnenje, da šolski vrtci vplivajo na to, da otroci izgubljajo ljubezen do staršev, ker jih po ves dan ni pri roditeljih doma itd. Karakteristično je tudi, da ni bil proti premijam v ljudski šoli. Ko smo mu ugovarjali, je dejal: „In kaj mislite, gospodje, ali niso zlati križci le premije za stare o...? In če se jih ti vesele, zakaj bi premije prikratili nedolžni mladini?

Nekaj posebnega je bilo, kako interesantno in poučno je znal predavati „Zgodovino pedagogike.“ Izhajal je s stališča, da je bil Kristus največji pedagog. „Christus war Lehrer aller Lehrer.“ A visoko je čislal tudi pedagoge, kakršni so bili Komensky, Rousseau itd. ter nepristransko ocenil vsakega markantnega moža v zgodovini pedagogike.

Revelante je bil — kot naš učitelj pred 31 leti — majhen mož, prikupne vnanjosti, s kodravimi, že nekoliko meliranimi, dolgimi lasmi in nenavadno majhnih ust. V družbi je bil jako vesel in prijazen, brez cilindra na glavi in viržinke v ustih ga ni bilo videti na ulici. Bil je do skrajnosti toleranten, zaradi česar je bil povsod priljubljen. Kandidatje nismo opustili nikoli nobene prilike, da smo izkazovali vrlemu možu iskreno spoštovanje. Ob njegovem godu smo mu napravljali serenade, slavili ga v pesmih itd.

Dosegel je visoko starost 85 let! Dokaj lepih epizod bi lahko napisal izza svojih študij pod vodstvom odličnega moža. A bodi to malo zadosti. Revelante je vzgojil malone vse moško učiteljstvo primorske dežele, ki mu gotovo ostane hvaležno do groba! — Slava Revelantejevemu spominu!

Osivel Revelantejev učenec.

po svojem stanu zaslužimo primeren delež svetnih dobrot. Zato so se pa začeli resno baviti s takozvanim socialnim vprašanjem. ki ga je mogoče povoljno rešiti le z dobro vzgojo.

Če bi bili ljudje v polpreteklem času toliko cenili dobro vzgojo, kakor jo začenjajo ceniti sedaj, ko je že vse polno gorja po svetu, tedaj bi takozvanega socialnega vprašanja niti ne bilo.

Dobra vzgoja brani uboštvu pod streho! Dobro vzgojen človek je gotovo koristen član človeške družbe in je torej vsaki družbi — dobro došel, medtem, ko ne spoštujemo niti učenjaka niti kakega drugega veljaka, če je brezvesten, brezsrčen, nepošten, podel in sploh zanikrno vzgojen.

Dobra vzgoja je pa najprvo odvisna od dobrih staršev, potem pa od dobrih učiteljev. Domača hiša gradi, šola pa pomaga.

Zato je šola veliko pridobila na ugledu, odkar tudi vzgaja in ne samo uči. Vzgajala bo toliko lažje, kolikor bolj se bomo učitelji zavedali te svoje naloge in pa kolikor bolj bosta šola in dom složno nastopala pri vzgoji otrok.

Nikdar ne smemo izpustiti izpred oči starega v stoletjih preizkušenega reka, da besede pač mičejo, a zgledi pa vlečejo. In kje ima otrok več zgledov nego doma? Ta rek je nastal že takrat, ko so bili učitelji še sužnji, in so več učili nego odgojevali. Vsa odgoja je bila takrat pri dobrih materah, od katerih so se otroci navzeli lepih lastnosti in seveda tudi raznih — muh.

Saj je še danes najvažnejši faktor pri vzgoji domača hiša — družina, v kateri kraljuje skrbna mati — gospodinja. Zato imamo tudi še danes veliko mater, ki se zavedajo svetih dolžnosti do svojih otrok in vedo, da je dobro vzgojen otrok največja čast in največje veselje zanje.

Toda časi se izpreminjajo in dosti mater mora zdaj hoditi po delavnicah za kruhom in prepuščati svoje otroke, komur pač mogoče. Dobe se pa seveda še tudi take, ki se več časa pred zrcalom oberajo in še celo po kavarnah posedajo, nego pa se bavijo in menijo s svojimi nedolžnimi otroci. Te prepuščajo kar nič odgojenim pestunjam, ki jih pač vseh bedarij navadijo, samo o dobri odgoji ni duha ne sluha. Če taki otroci postanejo kdaj dobri ljudje, se jim to posreči le slučajno, kakor slepi kuri zrno.

Taki slučaji so sicer svaritev vsem, ki jim je kaj ležeče na izboljšanju naših socialnih razmer.

Sploh se pa mora reči, da se ljudje še veliko premalo zavedajo, koliko je vredna dobra vzgoja in se zato tudi zanjo veliko premalo zanimajo. Žele si pač, da bi njihovi otroci postali bogve kako imenitni na svetu, a da se pa mora v to delati od zgodnje mladosti neprenehoma, s preudarkom in pri vseh malenkostih, tega nečejo slišati in verjeti. Saj nimajo časa za to. Nekaj jih mora res po delavnicah iti za kruhom, nekaj jih pa nemirno hlasta po nekem novem — modernem življenju in uživanju, ki jih dela za vse domače razmere kar nekam tope. Hlastno bero malovredne romane, pri knjigi o vzgoji otrok bi pa — zaspali. Če danes napovemo predavanje o vzgoji, ne bomo imeli toliko poslušalcev, kakor pa če napovemo predavanje o potresu v S. Francisku!

Tak je dandanes svet in tak ostane, dokler ga ne obrne boljša vzgoja.

Pri tem važnem socialnem delu pa ravno našemu stanu pripada poleg staršev največja naloga.

Zato se pa lahko reče, da tisti nimajo nobenega smisla za izboljšanje socialnega položaja našega naroda, ki ne delujejo obenem za izboljšanje socialnega položaja učiteljskega stanu.

Mi smo v prvi vrsti poklicani navduševati starše, da se začno zanimati za boljšo vzgojo otrok, da se z nami o tem posvetujejo, poslušajo predavanja in bero dobre knjige in časnike o vzgoji.

V to so nam prav pripravni sestanki s starši, ki smo jih začeli že prirejati v nekaterih krajih. Na teh sestankih bodo starši potožili učitelju o svojih otrocih, učitelj pa staršem. Dogovorili se bodo, kako jih je odvračati od slabega in utrjevati v dobrem.

Sploh se bo izgovorila na takih shodih marsikatera zlata beseda ter rešilo veliko otrok. Ti sestanki so torej jako važni za boljšo bodočnost našega naroda, in učiteljstvo bi se moralo na nje pripravljati z veliko navdušenostjo in resnobo.

Na teh sestankih bo pa le tisti učitelj kaj resnega dosegel, ki bi skozinskoz korektno nastopal in iz bogatega znanja in mnogih izkušenj mogel res prav svetovati v vsakem slučaju. Biti jim bo moral kakor kak pedagoški naučni slovnik.

Tu je treba torej celih mož.

Kako bi mogel zoper alkohol govoriti učitelj, ki je sam njegov prijatelj?

Kako bi sploh mogel učiti, kako se otroci dobro odgojujejo, če se pa sam ni potrudil, da bi svoje otroke dobro vzgojil? (Konec.)

K članku „Nekaj misli o šolski disciplini“.

28. februarja je prinesel „Učit. Tov.“ članek pod tem naslovom, ki nikakor ne odgovarja niti načelom moderne pedagogike, niti, kakor upam, prepričanju velike večine slovenskega učiteljstva. Zato mislim, da moj protest proti njemu ne bo edin; upravičen sem torej izražati se le kratko, ker mi zaradi drugega dela ni mogoče posvetiti stvari take pozornosti, kakršno zasluži.

Prepričan sem sicer, da je imel gospod pisatelj najboljše namene, a mora mi odpustiti, če trdim, da pomeni njegov članek — povratek v predpestalozzijevo dobo.

Moderni svet je prišel do prepričanja, da naj se kaznilnice podro in na njihovo mesto postavijo učilnice — tu pa se nam obeta izpremeniti šole v kaznilnice.

V novi dobi zahtevamo, da se v vojašnicah uvede mesto „slepe pokorščine“ razumna disciplina, — naš članek pa priporoča, da uvedemo tudi v šolo tako disciplino, kakršna je v „uradih, v vojašnicah in med ljudstvom“.

Zahtevamo, da se odpravijo ne le vsa obdarovanja (za pridnost), odlike i. t. d., ampak celo klasifikacija, g. F. S. pa hoče zopet uvesti še tisto, kar je — hvala Bogu — že odpravljeno.

Doba sramotilnih odrov je že minula, a kakor kaže želja našega člankarja po njihovi obnovitvi: niso jih odstranili na zahtevo šolnikov in človekoljubov, ampak le iz ozirov na sramežljive Antone Bonaventure itd.

Kako napačno sklepa g. F. S.: „Vsako vzgojevališče ima številne člane, ki žive v različnih odnošajih, ki so različne starosti, imajo različno znanje — različne sposobnosti ter različne moralne lastnosti.“ Baš vse to, kar je modernim pedagogom podlaga za zahtevo individualne izobrazbe, zbuja v našem šolniku zahtevo po pozitivnih sredstvih, natančnem redu, dobri disciplini. Ni sicer popolnoma jasno, kako si predstavlja to disciplino, zakaj v drugem delu navaja dva citata, ki nimata sicer z disciplino v šoli nič opraviti, a kažeta, da ima pisec zmisel za svobodo učitelja. Toda kako pride Pestalozzi v zvezo s prejšnimi citati, mi ni jasno, morebiti še komu drugemu tudi ne.

Ne smemo pozabiti, da začenja svoboda pri disciplini sicer, toda pri disciplini proti sebi. Ker pa niti najboljši človek ne more imeti svojih strasti popolnoma v oblasti, ne moremo govoriti o absolutni svobodi, seveda tudi v bodočnosti ne bomo mogli, ker absolutna svoboda ima za predpogoj — absolutno resnico. In te ni. Zato je v vsem obsegu (celo napram kranjskim klerikalcem) veljaven zmisel besedi, ki sem jih že nekolikokrat čital, a ki ne vem njihovega avtorja: vse razumeti pomeni vse odpustiti. Pri tej priliki naj omenim še tudi zmisel besedi, ki jih je tudi napisal nekdo, ki mu ne vem imena, dasi so besede velevažne: Gorje nam, če bi hoteli naši učitelji učiti naše otroke življenja, kakršno žive sami! Pa mislec ne misli reči s tem, da bi učitelji slabo živeli, ampak hoče pokazati, da je vzgajanje nekaj popolnoma drugega nego učiti živeti po kakih paragrafih. Mi bi rekli: razloček je med vzgojo in dresiranjem, kar je že tudi fraza, dasi gosp. F. S. o nji menda ne ve. Če v politiki ne moremo vsega odpustiti, kakor bi bilo v principu treba — v vzgoji je to potrebno, če hočemo biti vzgojevalci.

Jeana Paula žalibog ne poznam v originalu, toda kar vem o njem, je tak, da ni nihče upravičen ga v tem zmislu citirati. G. pisec se je pač motil v pojmu pokorščine, kar kaže najbolje njegova primera šole z državo. Državljane, „ki žive v različnih odnošajih, ki so različne starosti, imajo različno znanje — različne sposobnosti ter različne moralne lastnosti“ — te pač mora držati pozitivno pravo (ki se, kolikor pač napreduje splošna izobrazba, čimdalje bolj približuje prirodnemu, dasi počasi in brez upa na popolno izenačenje). V vzgoji pa o kakih „paragrafih“ ne more biti več govora. Če torej govorimo o pokorščini, moramo misliti le na stvari, ki so popolnoma evidentne, obenem pa tudi dosegljive. Neumno bi bilo seveda, če bi kaka mati v preveliki ljubezni čakala, da otrok spozna, da je že prevelik za dojenje, tu treba o danem času postaviti otroka pred fakt: nič več, potem pa tudi dodržati „paragraf“, ne pa iz usmiljenja — mučiti otroka z vsakdanjim ponavljanjem ene prvih žrtev njegovih, ki jih mora žrtvovati življenju. A gotovo nerazsodnejši nego taka „usmiljena“ mati pa bi bil pedagog, ki bi hotel otrokov jok v tem slučaju imenovati nepokorščino. Če so otroci razgreti, pa pridejo k vodi, je vzgojevalčeva dolžnost, ne napisati na vodnjak, da bo kaznovan, kdor pije, ampak onemogočiti pitje vsem; ne n. pr., kakor delajo, oziroma so delali učitelji često, postaviti tja onega, ki se jim zdi najubogljivejši, z listkom, ki naj nanj napiše vse nepokorneže — potem pa po katastrofi poslušati prepir nedolžnih lažnikov, kdo da je prvi začel. Pa o vsem tem je že toliko papirja popisanega! Postavimo v stavku: „Otrok se mora najprej pokorščine učiti“ naglas na **učiti**, pa se ne bomo motili. Nikdar pa ne prepovedujmo ali ukazujmo, če nimamo moči skrbeti za izpolnitev, ker navidezna „brezpogojna pokorščina“ pušča stranska vrata nastežaj odprta pregreham in napakam, ki kot tajne skoro niso več odstranljive, ugonablja dalje značaj, namesto da bi bila vir njegov ter uničuje sploh uspeh vzgoje že vnaprej s tem, da odjemlje vzgojevalcu avtoriteto, ki je edini vir prave šolske discipline. A seveda ne mislim avtoritete močnejšega, ampak boljšega, ne avtoritete palice, ampak ljubezni. Zato bomo nerednejše učence vodili k dobremu s še večjim zatajevanjem, s še večjo ljubeznijo, ne bomo jih pošiljali za kazen v oslovsko klop, ampak v svoje obližje izrečno zato, da bodo lažje sledili pouku, ne pa, „da ne bodo pouka motili“. In če to ne pomaga, če vlada res „podivjanost duha in srca“, potem pa v posebno šolo. A tudi tam velja, da je hudodelstvo, v učencu ubiti čut do časti; čuta do časti pa ne ubijamo samo s psovanjem, ampak z vsako sramotilno kaznijo, in edino sredstvo v „poboljševalnicah“ je zmanjšati število otrok kar najbolj in izročiti jih najboljšim močem (ne najmočnejšim).

Citat iz Niemayerja dokazuje potrebo odprave obdarovanj, zakaj vsakovrstne častne kolajne in zaslužni križci so dandanes mislečim ljudem vsaj „unstatthaft“, če ne še kaj drugega.

Citat iz Seneke pa opravičuje g. pisca: pisal je namreč članek tako hitro, da ni opazil, da „nočem dokazovati“ v oni zvezi nima zmisla; če bi bil to opazil, bi bil iskal vzroka in našel, da pomeni „non probo“: „ni mi všeč“.

Z. B.

Opomba uredništva: Pioobčujemo ta članek, ker nam je mnogo do tega, da se vprašanje o šolski disciplini reši vsestransko in temeljito. Razume se, da ima tovariš F. S. za eventuelni zagovor naš list vedno na razpolago. Še bolj bi nas pa veselilo, da se oglasijo k temu vprašanju še drugi veščaki.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Nadalje so izvolila in naznanila nove upravne odbornike sledeča okrajna društva:

V. Ormoško učiteljsko društvo: 9. Rajšp Josip — Ormož.

VI. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo: 10. Ferlinc Fran — Šmarje.

VII. Mariborsko učiteljsko društvo: 11. Lesjak Davorin — Ruše; 12. Mejovšek Radovan — Reka pri Mariboru.

VIII. Konjiško učiteljsko društvo: 13. Kožuh Mirko — Konjice.

IX. Ljutomersko učiteljsko društvo: 14. Tomažič Ivan — Stara cesta pri Ljutomeru.

Pevke, pevci! Pišite urno po note tajniku! Čas hiti in začetkom aprila se vrše pevske vaje na raznih krajih, ker bi ena sama pevska vaja v Celju na dan koncerta težko zadostovala. Naj se nihče ne izgovarja, češ, bodo že brez mene opravili. Vsak glas šteje in nastop mora biti primerno sijajen. Vsi na krov!

Za koncert vlada zanimanje ne le v učiteljskih krogih, nego tudi pri oblastih.

Torej ne samo gledati, kritikovati, ampak složno na delo!

Tovarišica, tovariš! Nastopita, pa tudi druge koleginje in kolege pridobita za čim obilnejši nastop!

*

V kratkem se razpošljejo vstopnice za jubilejski koncert. Pošljemo jih društvenim predsedništvom. Ako hoče katera in kateri večje število v razpečavanje, naj nam naznani. Več ko jih prodamo, večji bo gmoten uspeh. Cena vstopnicam je ena krona.

*

Na koncertu igra gdč. Schreinerjeva Chopinovo nokturno v des-duru. Opus 27., št. 2. na klavirju. Fr. Serajnik igra komad od Rubinsteina.

Obe točki imata Slovana kot komponista.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Razposlal sem vsem članom položnice, da vplačajo za zadnji slučaj smrti po 2 K 10 h. Lepo število se jih je odzvalo, a še jih je, ki niso izpolnili svoje dolžnosti, da, nekateri so še od prej dolžni. Prosim torej, da se poravna vse, da ne bo nepotrebnih pisarij, terjatev in poštnih stroškov.

Ig, 12. marca 1908.

Fran Ks. Trošt, predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo dne 4. marca t. l. v Rudolfovem po dnevnem redu, naznanjenem v 9. štev. „Tovariša“ t. l. Navzočih je bilo vkljub slabemu vremenu 29 članov. Predsednik omeni najvažnejše o zborovanju učiteljskih zastopnikov na Dunaju. Pove, da se uspehi tega zborovanja še žalibog skrivajo v bodočnosti. Knjižice tov. A. Peska, poslane od „Zaveze“, se razprodajo. Dopis iste, v katerem se vabi učiteljstvo, naj se zavaruje pri „Banki Slaviji“, se vzame na znanje.

V socialni odsek se izvolijo v smislu nasveta A. Peska na str. 51. njegove knjižice na predlog predsednika Matkota in Gebauerja: tov. Karel Pikl in Perko za novomeški, I. Vozelj in gdč. J. Majde za trebanjski in J. Kutnar, L. Koželj za žužemberški sodni okraj. Ta odsek bo imel svojo prvo sejo na dan prihodnjega društvenega zborovanja dne 23. aprila t. l. — Predsednik prebere od upravništva „Popotnika“ poslani izkaz onih članov, ki še dolgujejo zanj. Se vzame na znanje. — Z ozirom na članek „Učiteljstvo sebi!“ v „Tovarišu“ vabi predsednik navzoče, naj se odzove vabilu, kdor se le more. — Glede „Osebnih pol za učence“ se sklene, uvedbo teh proučavati, in o tem sklepati pri prihodnjem zborovanju.

Slučajnosti. G. c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk naznani, da se bo vršila letošnja uradna okr. učit. konferenca 30. junija t. l. Ta bo zaradi jubileja našega cesarja svečanostnega značaja. Za letos odpadejo običajni referati, zato se bo pa učiteljstvo pripravljalo za razne pevske točke; priredi se slavnostna predstava v Rudolfovem. V pripravljalni odbor za slavnostno konferenco se izvolijo: gdč. Mar. Clarici, Matilda Gebauer, gdč, Gizela Ekel, dva oo. frančiškana, katera si odločijo sami — vsi iz Rudolfovega ter gg. V. Gebauer iz Šmihela, M. Matko iz Toplic in c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk. Na predlog g. nadzornika sklene društvo, da si nabavi skioptikon, katere stroške mu povrne pozneje c. kr. okr. šol. svet.

Reši se še predlog tajnika Z. Mikuža, naj se naprosi „Slov. Šol. Matica“, da izda izvleček zgodovinske in zemljepisne snovi za slovenske dežele kot učno tvarino za ljudske šole, nato zaključi predsednik zborovanje,

Med zborovanjem došla vesela vest, da je v Idriji izvoljen deželnim polancem tovariš E. Gangl, se sprejme z navdušenjem na znanje. Odpošlje se mu soglasnim sklepom častitko, kakor mestu Idriji zahvala.

Učiteljski krožek krškega, videmskega, leskovškega in rajhenburškega učiteljstva se je sestal dne 22. svečna pri „Unschuldu“ v Rajhenburgu. Po pozdravu tamošnjega nadučitelja tov. Jamška je poročal tov. Humek o krožkih v zmislu Žirovnikovem. Na predlog staroste ravn. dr. Romiha smo poslali ustanovitelju krožkov brzojavko. Nato je

---

Dalje v prilogi.

sledil pogovor o koncertu, ki ga namerava prirediti „Pedagoško društvo“ v zvezi z „Brežiško-sevniškim učit. društvom“ v prid „Učiteljskemu konviktu“. Da pojde stvar lažje od rok, smo sestavili odsek, ki naj bi vso stvar vodil. V odseku za prireditev koncerta, ozir. igre in srečolova so nastopne tovarišice in tovariši: gospa Ana Schmidinger, gdč. Pavla Zirer, gdč. Štefi Scheligo, gdč. Márica Prhavec, tov. Janko Knapič. Iv. Jamšek, Leop. Levstik in Karel Humek.

Krožka se je udeležilo tudi lepo število tržanov ter domača godba na lok, ki ji je ustanovitelj tov. naduč. Jamšek. Preden smo se razšli, je predlagal tov. Humek, naj se naš krožek prekrsti v „Posavski učit. krožek“, da prihranimo stavcu v Učit. tiskarni nekoliko dela; predlog je bil sprejet.

Prihodnji „Posavski krožek“ bo v sredo dne 18. t. m. v gostilni pri Kuneju (p. d. Schnellzugswitwe) ob 5. uri popoldne. Na snidenje! K.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje dne 19. marca t. l. na Vidmu po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi, društvene zadeve in razni nasveti. 3. Poročilo o shodu učiteljskih zastopnikov v Celju. 4. Obravnava šolskih zamud po novih predpisih. 5. „Iz zgodovine umetnega stavbarstva“ — predavanje strok. učitelja tov. Humka s skioptiškimi slikami. — Zborovanje se prične točno ob pol 11. uri dopoldne. Odbor.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo 23. svečna t. l. v Čadramu ob slabi udeležbi. Svojo odsotnost so opravičile tovarišice Tribnik, Pirnat in Goričan, 13 tovarišev, oz. tovarišic pa je bilo neopravičenih. Med temi se še dva novo vstopivša uda, učitelja-voditelja, sploh nista prikazala pri letošnjih zborovanjih. Zgled nam bodi tovariš Žgajner iz Resnika, ki pride vselej in ob vsakem vremenu na zborovanje, čeravno ima najdaljšo in najslabšo pot v okraju. Upamo pa, da se vidimo prihodnjič. Le krepko naprej, v slogi je moč!

1. Po pozdravnem nagovoru se prečita in odobri zadnji zapisnik. Ker pa je v zadnjem zapisniku pomotoma izostalo poročilo o izključitvi bivšega člana našega društva, g. I. Čučka, se naznanja tem potom, da društvo ni sprejelo dopisa g. I. Čučka, v katerem naznanja svoj izstop, ampak ga je izključilo, kakor zasluži človek, ki dela društvu in obenem tudi vsemu učiteljstvu sramoto.

2. Prečitajo in pogovorijo se razni dopisi.

3. O zastopstvu učiteljstva, o delovanju v okrajnem šolskem svetu, kakor o zborovanju učiteljskih zastopnikov v Celju poroča obširno in zanimivo tovariš Jurko, o drugem roditeljskem sestanku v Čadramu pa tovariš Brumen. Zaeno se tudi omenja, da bo v Čadramu pri četrtem roditeljskem sestanku dne 25. sušca tovariš Čeh predaval o temi „Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati“. Tovarišu Brumnu se je posrečilo, dobiti za taisti dan kmetijskega potovalnega učitelja g. Goričana iz Maribora za gospodarskopoučno predavanje.

4. Volitev. a) Za dopolnilni društveni odbor se je izvolil mesto izključenega g. Čučka za zapisnikarja tovariš Kerhlanko, b) za upravni odbor za „Zvezo“ pa tovariš Kožuh.

Nato se je rešilo še nekaj vprašanj iz vprašalne skrinjice.

Prihodnje zborovanje se je določilo na prvo nedeljo meseca majnika na Prihovi. Tovariši in tovarišice, pridite polnoštevilno.

— M —

Slovenjebistriško učit. društvo je zborovalo dne 5. t. m. v Slovenski Bistrici. Udeležba je bila povoljna; posebno so se to pot odlikovale dame, ki so prišle v častnem številu k zborovanju. Pevska vaja, ki se je vršila pred zborovanjem, je uspela prav dobro; v našem okraju imamo mnogo muzikaličnih tovarišic in tovarišev ter bi bilo želeti, da se priredi v novem Narodnem domu večji učiteljski koncert.

Predsednik tov. Kokl pozdravi došle člane, osobito goste gdč. Majzelj in gdč. Franke ter tovariša Tomažiča in Železnika; v toplih besedah se spominja pred kratkim umrlega tovariša Otona Vobiča, ki nam je bil vedno ljub in drag stanovski tovariš. Učiteljsko društvo se je skoraj polnoštevilno udeležilo njegovega pogreba ter mu položilo venec na grob. V znak sožalja vstanejo navzoči zborovalci.

Po prečitanju zapisnika zahvali predsednik odstopivšo tajnico tov. Westerjevo, ki je z izredno vnemo opravljala ta posel.

Izmed dopisov jih je prejelo društvo največ od „Zveze“, kar priča, da je zdaj v agilnih rokah. Predsednik Kokl omenja, da je naročil za vsa okrožja po eno „Domače ognjišče“, za blagajničarko pa kontrolno knjižico, ki je jako praktična; priporočamo jo tudi drugim društvom.

Z obžalovanjem je konštatiral predsednik, da so še v našem okraju petrazrednice in šestrazrednice, ki nimajo niti enega „Učit. Tovariša“. Brez stanovskih glasil bi vendar ne smela biti nobena šola.

Tov. Polanec je poročal o sestanku zastopnikov okr. š. svetov v Celju, tov. Vršič pa o premembi „Zvezinih pravil. Tov. Hribrnik je referiral o temi „Roditeljski večeri“ jako temeljito in zanimivo. Snov za taka predavanja nudi „Pädag. Magazin.“

V upravni odbor celjske „Zveze“ se izvoli za dobo dveh let tovariš S. Krotky, predsednikom soc. odseka pa tudi tov. Krotky.

Pri slučajnostih priporoča tov. Westerjeva, naj se vbodoče ne trati denar za nagrobne vence, temveč naj se dotična vsota nakloni „Učit. konviktu“, odnosno „Družbi sv. Cirila in Metoda.“ Tov. Feiglova predlaga, naj bi društvo naprosilo dr. Murmayra, da bi v enem prihodnjih zborovanj predaval o šolski higieni, sprejeto. Tov. Schreinerjeva nasvetuje uvedbo hospitacij; tov. Železnik pripomni, da namerava itak naš nadzornik Schmoranzer prirediti v slovenjebistriškem okraju slične hospitacije, kakor so bila lani v mariborskem. Tov. Krotky priporoča zastopniku Polancu, naj odslej ne vrši sam posel zapisnikarja; pravilneje bi bilo, da bi se člani okr. š. sveta v tem menjavali. Ko se še na predlog tov. Vršiča sklene brzojavno pozdraviti izvolitev tov. Gangla ter prirediti skupno z mariborskim učit. društvom majniški izlet v Fram, zaključi tov. Kokl živahno zborovanje.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 5. marca t. l.

Navzočih je bilo 29 članov. Tov. predsednik je obvestil zborovalce, da je javil „Zvezi“ 52 udov. Omenil je, da tukaj niso všteti isti, ki so še sicer vpisani v društvenem seznamku, pa ne zahajajo k društvenim zborovanjem in ne plačujejo udnine eno leto, oziroma več let. Sklenilo se je, da se ti malobrižneži opomnijo na društvene dolžnosti. Kdor se še potem ne bo odzval, se izbriše iz društvenega seznamka.

Razgovarjalo se je o različnih dopisih, ki so došli po zadnjem zborovanju na vodstvo društva. Priporočalo se je prispevati za učiteljski konvikt z jubilejskim darom s pripomnjo, da se to ne da siliti pri nas, ker za naše učiteljstvo ne bo primerno izkoriščati konvikta zaradi njegove oddaljenosti od nas. Za sodelovanje pri nameravanem jubilejskem koncertu v Celju se nihče ni javil. Zaradi večjih stroškov, ki bi zadeli sodelovalce, in zaradi drugih ovir, zaradi katerih bi utegnil uspeh nameravane slavnosti biti nepovoljen, se na predlog tovariša Kavklerja, odsvetuje prireditev koncerta. Pač se je društvo izreklo, da priredi po možnosti tekom leta v Ptuju skupno s ptujskim pevskim društvom slično slavnost v dobrodelne namene.

Upravnim odbornikom za „Zvezo“ se je soglasno izvolil tov. Jos. Gorup.

Tov. Šorn je poročal o shodu zastopnikov učiteljstva v okr. šol. svetih. Omenjeni poročevalec je prihranil tudi društveni blagajnici par kronic, ker je sprejel samo polovico stroškov za shod v Celju, ki so se pa vpisali kot njegova udnina za l. 1908.

Tov. Kajnih nas je seznanil s svojim novim postopanjem v risarskem pouku.

Društvo je poslalo v znak soveselja, da je izvoljen naprednim kranjskim dež. posl. tov. E. Gangl proti dekanu M. Arku na „Slov. Narod“ sledečo brzojavko: „Živio prvi slovenski napredni poslanec učiteljskega stanu! Živeli napredni in zavedni idrijski volilci!“

Končno je tov. predsednik izrekel željo, da bi se naj društveniki bolj javili za predavanja o šolski praksi.

Prihodnje zborovanje se je določilo na 2. aprila.

Dragi tovariši, posebej še tovarišice, katerih še posebno mnogo pogrešamo pri zborovanjih, na snidenje 2. aprila!

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šol. okraj je zborovalo v četrtek, 27. svečna t. l., na Repentabru. Udeležba moških oseb je bila skoraj običajna, le število tovarišic se je izdatno skrčilo, četudi sta bila kraj in vreme jako primerna.

S svojim posetom sta nas razveselila tudi dva kolega iz tržaške okolice, ki sta nam z obžalovanjem poročala, da bi jih bilo iz njih srede gotovo še več, ko bi ostali kolegi ne imeli tega dne šole.

To navajam nemarnežem društva v zgled. Če imajo še tovariši iz sosednjega okraja toliko veselja, da se udeležujejo naših zborovanj, ki imajo tako in tako že sami svojih mnogo (namreč vsak mesec), koliko bolj smemo pričakovati mi od udov svojega društva. Ako se pa kdo ogiblje zborovanj zato, ker ne simpatizira s tem ali onim odbornikom ali udom sploh, je to absolutno neopravičljivo in za inteligentno osebo sploh obsojanja vredno. Tu gre za splošne stanovske interese, ne pa za osebnosti. Dotične bi rad vprašal, je li eksistira kakova korporacija pod solncem, kjer bi bile zbrane same simpatije. Jaz menim, da je ni še bilo do sedaj in da je tudi ne bo niti v prihodnje. Toliko preroškega duha si vendar smem prisvajati. Največja umetnost in modrost je vendarle odpuščati in spregledovati človeške hibe in morebitne prestopke in ne pa obsojati jih. Sodijo in obsojajo naj nas faktorji, ki so v to poklicani, a mi si ta posel prihranimo.

Sedaj pa k stvari.

Predsednik otvori z običajnim načinom zborovanje ter prične takoj nato, kot delegat vseavstr. učit. kongresa na Dunaju na dan 2. novembra l. l., s poročilom o tem.

Poročilo je bilo, četudi po vsebini skoraj vsem precej znano, jako zanimivo, zakaj mi rajši slišimo dvakrat, trikrat o naših uspehih nego pa nobenkrat.

Po čitanju zapisnika zadnjega zborovanja je prišel referat o razvoju tehnike militar. od strani tovariša Merviča.

Referat je bil naravnost izboren. Tovariš nam je s tem dokazal, da se s pridnostjo pride daleč. Njegov nastop nas je kar razočaral. Vsi smo ga poslušali z največjo pozornostjo, le škoda, da nima naša vlada denarja za prepotrebna nazorila. Za dotični referat bi bila pač tudi za vsako šolo potrebna nazorila, kakor bat, kij, tolkač, buzdovan i. dr.

Zvršetkom je žel referent splošno zasluženo priznanje. Menim, da mu bode služilo to tudi v nadaljno vzpodbujo za prihodnja poročila.

K točki „Naš položaj“ sta govorila tovariša Vendramin in Kosovel.

Prvi je na kratko očrtal naš položaj v društvenem oziru ter ostro ožigosal one tovariše, ki se poslužujejo nam nasprotnih listov za dopisovanje člankov nasproti učiteljstvu, ker tako dajajo dotičnikom orožje v roke, da lažje rijejo proti nam. Kdor ima kaj nasproti svojim tovarišem, nastopi naj pri zborovanjih ter naj tamkaj iz obraza v obraz pove, kar ga tišči na srcu, drugače ni vreden imena tovariš.

Kosovel nam je dal pa v svojem poročilu lepih navodil, ki so vsekako uvaževanja vredna posebno v našem sedanjem kritičnem položaju.

Nato prečita tajnik odgovor c. kr. nam. svetnika g. Ant. Rebeka na čestitko o priliki njegovega imenovanja nam. svetnikom. Poročilo, ki je bilo za učiteljstvo laskave vsebine, so vzeli zborovalci z veseljem v znanje.

Izvolilo se je končno odsek za izvenšolsko delovanje, obstoječ iz sledečih članov: 1. Ravbar Josip, nadučitelj v Zgoniku, 2. Gruntar Karel, učitelj v Sežani, 3. Mervič Anton, učitelj v Povirju, 4. Macarol Anton, nadučitelj v Gorjanskem, 5. Sila Luka, učitelj v Vojščici.

Ne šteši še nekojih malenkosti se je slednjič zborovanje zaključilo v nadi, da se v kratkem zopet vidimo še v mnogo večjem številu tovarišic kakor tudi tovarišev, če že ne poprej, vsaj na majevem izletu.

Istra.

Iz odborove seje „Slovenskega učiteljskega društva“ v Dolini. Odbor je sklenil v zadnji svoji seji, da naprosi deželni odbor, da predloži že v prvem prihodnjem zasedanju deželnega zbora načrt zakona, s katerim se premeni dosedanji disciplinarni postopek z ljudskošolskim učiteljstvom. Prošnja je že predložena deželnemu odboru in naprošena so tudi druga učiteljska društva v deželi, da vlože enake prošnje.

Premenjena pravila našega društva so tudi predložena oblastniji v potrditev. Nadejati se je, da bodo kmalu potrjena. Ako ne prej, v maju bomo gotovo imeli občni zbor, ki se bo vršil na podlagi novih pravil.

Že mnogokrat se je slišalo od društvenikov, naj bi bila pri zborovanjih tudi znanstvena predavanja. Odbor bi z veseljem tudi to izvršil, ali vsega ne moremo sami odborniki. Odbor ima mnogo dela z drugimi pravnimi zadevami, zaradi česar ni mogoče, da bi skrbeli sami odborniki še za druge referate. Poleg društv. pravil je dolžan sodelovati vsak ud po svojih močeh in sramotno bi bilo, ako bi se noben ne priglasil za en ali drugi referat. So nekateri udje, ki se odlikujejo z abstinenco. Največkrat so izgovori za to, da je predaleč. Občni zbor ne more biti vsem pred pragom, a odbor vselej določi kraj, kjer je najugodnejša železniška zveza, in gleda, da ni potreba prenočevati na tuji postelji. Res je, da morajo nekateri, ako se hočejo udeležiti zborovanja, hoditi po eno uro do železniške postaje, a to bi ne smelo nobenega zadrževati, ker ravno hoje in gibanja nam je potreba, saj smo cele dneve v zaduhlem zraku. Kako naj se vrše zborovanja drugih društev, kjer ni nobene železniške zveze, kjer morajo udeležniki po pet in več ur hoditi čez hribe in doline, da pridejo na kraj zborovanja? In vendar čitamo, da se obdržujejo zborovanja v takih krajih češče kot pri našem društvu in vselej z ogromnejšo udeležbo kot pri našem društvu!

Tudi je nekaj učiteljskih oseb, ki se ne zmenijo za društvo; niso niti udje. Taki kažejo res malo stanovske zavednosti, ker se ne udeležujejo stanovske organizacije. Pred vratmi nam je mali materialni priboljšek. Taki brezbrižneži mislijo najbrže, da je prišlo to samo? Ne, tovarišice in tovariši, ni prišlo samo. Vprašajte odbor, koliko stroškov in dela je bilo, preden se je odločil deželni odbor, da je predložil načrt deželnemu zboru? Vprašajte sedanjega društvenega predsednika, koliko časa je presedel pri pisalni mizi, preden je sestavil načrt zakona, ki je služil potem kot podlaga vsem nadaljnim obravnavam? Res nismo dosegli vsega, kar smo želeli, a mogoče je vzrok temu ravno vaša malobrižnost! Zato naj bo, kratko rečeno, vsake slovenske učiteljske osebe v Istri dolžnost, da pristopi k našemu društvu in sodeluje po svojih močeh.

Dandanes so vsi stanovi organizovani. In učiteljska oseba naj živi sama zase, naj je list, ki je odpadel s krepko rastočega drevesa? Ne, tovariši tako ne gre! S tem se kaže le stanovska brezbrižnost ali pa stanovska nezavednost.

Po udih „Prosvete“ so je zvedelo, da je „Posveta“ mnenja, da bi postala deželno društvo vsega slovanskega učiteljstva v Istri, ki bi imelo okrajne podružnice. Mi bi ne bili temu popolnoma nasprotni, a vendar za sedaj se nismo mogli odločiti za to. Pri občnem zboru 5. decembra 1907 je bilo tudi o tem govorenja in bili smo vsi mnenja: „Prosveta“ ni ud „Jugoslovanske Zaveze“, torej je veja, ki je ločena od debla in ne kaže nam, da se tudi mi ločimo od debla in se navežemo na „Prosveto“, na ločeno vejo.

Srednješolski vestnik.

** **Nemška posest na naših srednjih šolah — raste!** V „Wiener Zeitung“ je razpis 3 nanovo ustanovljenih učiteljskih mest na primorskih srednjih šolah, in sicer: na drž. gimnaziji v Trstu za klasično filologijo in nemščino; na gimnaziji v Gorici za nemščino in klasično filologijo, na realki v Gorici za francoščino in nemščino! Torej povsod taka kombinacija predmetov, da so vsa tri nova mesta zagotovljena Nemcem! Že sedaj so razmere na naših srednjih šolah — kar se tiče poznavanja deželnih jezikov od strani učiteljskega osobja — naravnost desolatne, vnebovpijoče. Če prihaja naš preprost človek — posebno še iz okolice imenovanih mest — po kake informacije, ni nikogar, ki bi ga umel. Morajo šele okolo iskati koga, ki tolmači očetu, kar bi moral povedati naravnost ravnatelj, oziroma učitelj sam! Od kod naj pride potem tisto vzajemno delovanje med šolo in domom na vzgoji mladine, o katerega potrebi toliko govore?! To so sicer neverjetne razmere, ali možne so vendar in obstoje tudi faktično, ker naučna uprava pozablja na vse pogoje in ne misli na nič drugega nego na to, da — raste nemška posest!

** **Srednješolska matura.** Naučni minister dr. Marchet je izdal novo naredbo glede na zrelostni izpit na gimnazijah in realkah, ki se bo izvajala že letos. Naredba vsebuje sledeča določila. Pri pismeni izkušnji odpade na gimnaziji prevod iz učnega jezika na latinščino, na realkah prevod iz francoščine na učni jezik, na obeh zavodih pa odpade matematična naloga. Za prevajanje iz latinščine na učni jezik se čas za izdelbo podaljša od dveh na tri ure, tudi je dovoljena raba besednjaka. Kar se tiče naloge iz učnega jezika, se kandidatom predložijo tri temata, izmed katerih si za izdelbo izberejo enega poljubno. — Ustni izpit se za javne učence in za privatiste nanaša na štiri predmete, in sicer na gimnazijah na latinščino ali grščino, učni jezik, geografijo in zgodovino ter domovinoznanstvo s posebnim ozirom na tostransko državno polovico. Izpit iz fizike, od katerega so bili do zdaj oproščeni samo boljši učenci, odpade; namesto tega pa se bo v osmem razredu drugi tečaj vsak teden ponavljala fizika. — Na realkah se ustni izpit vrši v enem jeziku, geografiji in zgodovini, omejeni zgolj na domovinoznanstvo, matematiko in fiziko. Kar se tiče jezikov, literarna zgodovina kot taka in takozvane realije ne smejo tvoriti predmeta posebni izkušnji. Iz katerega jezika se bo izpraševalo, je odvisno od uspehov pismene izkušnje, pa tudi od izbere učenca. V matematiki se bodo dajale zgolj naloge; izključene so tiste naloge, pri katerih je treba spretnosti, pridobljene zgolj potom nenavadne izurjenosti v algebraiških prestavah in geometriških konštrukcijah ter sploh v praktično manj uporabnih formulah, ki zahtevajo mučnega memoriranja. Pri izpitu iz fizike je teoretiško in eksperimentalno utemeljevanje izključeno. — Nepovoljni uspehi pri pismeni izkušnji niso ovira za ustno izkušnjo; mora se pa kandidata, ki je pri pismeni nalogi imel slab uspeh, iz dotičnega predmeta ustno izprašati. Po ustni izkušnji konferenca odloči o zrelosti, oziroma nezrelosti kandidatovi na podlagi splošnega vtiska, upoštevajoč uspehe pismene izkušnje ter uspehe učenčeve v zadnjih dveh tečajih. Sklepa se ali s soglasnostjo ali pa z večino. Na isti način je postopati pri določitvi reda: Zrel z odliko. Ker pri izpitu v prvi vrsti ne gre za rezultate v posameznih učnih predmetih, temveč za splošni uspeh, odpadejo dozdaj običajni ponavljavni izpiti iz posameznih predmetov. — Reprobacija od mature je ali za pol leta ali pa za celo leto. V prvem slučaju ostanejo veljavni redi, pridobljeni pri prvi izkušnji pri nalogah. Maturitetno izpričevalo ne bo vsebovalo redov iz posameznih predmetov, temveč le sodbo o zrelosti in nezrelosti, oziroma zrelosti z odliko. Splošno naj ima ustni izpit značaj prostega kolokvija, tudi naj se učencu da za preudarjenje stavljenih mu vprašanj nekaj časa na razpolago. S tem se hoče doseči, da zrelostni izpit ne bo več za kandidate muka v fizičnem in tudi ne v psihičnem oziru, ker se mora vse, kar je zgolj spominsko pri predmetih, znatno omejiti. Ustne izkušnje iz navedenih štirih predmetov odslej nihče ne bo oproščen, da bodo nadarjeni in manj nadarjeni učenci odslej enako obremenjeni. Ta red za maturo stopi že to poletje v veljavo. Kar se pa tiče temu maturitetnemu redu odgovarjajoče reforme učnega reda sploh, je pripomniti, da se bo v kratkem preosnoval ves učni red, način klasifikacije in izpraševanja na srednjih šolah. Glavno načelo pri tem bo, da se bo pri razdelbi predmetov oziralo na duševni in telesni razvoj učencev po posameznih razredih. Na nižjih razredih

se bo poučevala na primer latinščina le eno uro na teden.

Književnost in umetnost.

„Domače ognjišče.“ Letošnja druga številka tega prekoristnega lista ima to-le vsebino: 1. Pavel Flere: Poglavje o šesti božji zapovedi — 2. Domači zdravnik. Dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški. O boju proti jetiki, osobito z ozirom na našo mladino in na razmere v šolah. — 3. Slike iz vzgoje. J. D. Slepa ljubezen. — 4. Listek. Če bi znali otroci čarati. — 5. Dopisi. — 6. Drobtine. — Priporočamo najtopleje!

Knjige „Slovenske Matice“ so izšle. Člani dobe letos osem knjig, in sicer: 1. Zbornik, uredil L. Pintar; 2. Slovenske narodne pesmi (11. snopič), uredil dr. K. Štrekelj; 3. Kamniške ali Savinjske alpe (z geološkimi načrti in prerezi, z geološkim zemljevidom in s krajinskimi podobami), spisal Ferdinand Seidl; 4. Prevodi iz svetovne književnosti: Gorski venec Petra II. Petrovića Njeguša, prevel R. Perušek. 5. Knezova knjižnica: Na Poljani, spisal Ksaver Meško; 6. Zabavna knjižnica (obsega devet povestic I. Regalija, Ks. Meška, M. Puglja, V. Levstika in C. Golarja); 7. Hrvatska knjižnica, uredil dr. Fr. Ilešič in 8. Letopis „Slovenske Matice“.

Povabilo slovenskega gledališča na Dunaj. O priliki šestdesetletnice cesarjevega vladanja prirede na Dunaju gledališke predstave v jezikih vseh avstrijskih narodnosti. Vodstvu slovenskega gledališča v Ljubljani je došlo povabilo, da priredi spomladi nekaj opernih in dramskih predstav v c. kr. privatnem gledališču ob Dunajščici. (Theater an der Wien.)

Slovensko umetniško razstavo so priredili slovenski umetniki v Varšavi. Otvorjena je bila 28. februarja. Mislijo še prirediti razstavi v Levovu in Krakovu.

Kulturno delo.

+ **„Akademija.“** V soboto je predaval v „Mestnem domu“ zagrebški vseučiliški profesor in saborski poslanec g. dr. Gjuro Šurmin. Govoril je o „Slovencih in Hrvatih v prvi polovici XIX. stoletja“. Pred sto leti na primer, tako je izvajal g. predavatelj, so združili Francozi v svoji Iliriji velik kos sedanje Slovenije in Hrvaške. Za srce tej Iliriji je določil Napoleon Ljubljano in od tu bi bilo pričakovati, da bi se pozneje ilirska ideja, ideja svobodnega in edinega jugoslovanstva morala širiti; toda dočim so se Hrvati skoro kakor en mož oprijeli ilirstva, so ostali Slovenci v veliki dobi majhni in hladni. Dunaj je zavohal nevarnost hrvaško-slovenske vzajemnosti in se je poslužil denuncijacije, češ, vi Slovenci imate geslo: „Vse za vero, dom, cesarja“. Hrvati pa mislijo uvesti novo vero, poslušajo protestanta Kollarja ter se upirajo vladarju. Slovenci so se seveda ujeli na te nastave. Odmeva ni našla ilirska ideja niti pri Prešernu in tudi ne pri Slomšku, ki je bil sploh mnenja, da je Slovencem dosti, ako imajo svoj katekizem in življenje svetnikov. Najmogočnejše je vzplapolal ilirizem v letih 1833. do 1840., po tem letu pa mu je pričel odtegovati pomoč del hrvaškega duhovništva, ker je bil ilirizem nauk svobode, kar bi utegnilo škodovati duhovniškemu ugledu in mu skrčiti materialni dobiček. Sumničiti so začeli tisti čas celo rodoljubnega Stanka Vraza. Slovencem je prinesel ilirizem nov pravopis — gajico, in videti je bilo, kakor da je to skoraj vse, kar nam je dala ta doba, ali vendar je prav ta čas tudi na Slovenskem vzcvetelo bujnejše narodno in literarno delovanje, tako da je upati, da se ti dve veji mogočnega slovanskega stebla, tako bližnji si po jeziku in krvi, združita še tesneje v prid nam in Hrvatom. Složno sta delovala oba naroda v Trubarjevih časih, za kmetskega vstanka in združila nas je tudi Ilirija. Učimo se iz prošlosti in popravimo storjene grehe.

Politiški pregled.

* **Deželnozborske volitve na Goriškem** so končale s porazom S. L. S. Ta si je priborila 2 poslanca, naprednjaki pa jih imajo sedaj osem.

* **Saniranje deželnih financ.** Pri anketi o sanacij deželnih financ dne 7. t. m. je poudarjal finančni minister Korytowski, da bo treba najbrž zvišati doklado na žganje, od katere pa bo moralo nekaj pasti tudi na drž. blagajnico. Tudi zanaprej se ne bo od osebne dohodarine pobiralo deželnih, oziroma občinskih doklad. Sanirati bi se dale deželne finance na tri načine: 1. Deželam bi se moralo izročiti nekaj državnih denarnih sredstev; 2. država bi morala prevzeti upravne stroške dežel; 3. ali pa bi morala vsaj del stroškov pokriti država. Eppinger in Herold sta nasvetovala, naj država prevzame učiteljske plače, lokalne železnice in zdravstvo. Uvede naj se deželni proizvajalni davek na zemeljske produkte itd. — Vladni svetnik dr. Brockhausen z Dunaja se je izjavil, da bi bilo edino pravično, ako prevzame država ljudsko šolstvo.

* **V ministrstvu notranjih zadev** se je 2. t. m. konstituiralo načelstvo državnega pokojninskega zavoda nameščencev v zasebnih in nekaterih javnih službah. Predsednik in bivši minister grof Auersperg, podpredsednika sta Henrik Vetter in Anton Blechschmid. Raznesla se je bila vest, da namerava vlada ustanoviti za vse planinske dežele en deželni urad pokojninskega zavoda, toda o tem se še ne ve nič zanesljivega. Pred vsem se morajo o tem izjaviti vsi deželni odbori, potem bo šele mogoče kaj ukreniti. Mogoče je, da se bo vlada držala načela, ki ji je bilo merodajno pri oživotvorjenju delavskega zavarovanja proti nezgodam. Ta zavarovalnica ima v planinskih deželah tri deželne urade — mogoče je, da bo tudi pokojninski zavod prikrojil po tem vzorcu svoje deželne organizacije.

* **Dveletna vojaška služba.** Vojaški dopisnik „Magyaroszaga“ poroča: Vojaška uprava predloži, kakor hitro bodo političke razmere to dopustile, novi brambeni zakon, osnovan na podlagi dveletne vojaške službe. Preden pa se uvede dveletna prezenčna služba, se bo preosnovalo topništvo in pogorska artilerija, se pomnoži trdnjavsko topništvo in ustanove prometni polki. Zato se bo zahtevalo povišanje novinskega kontingenta. Za armado se zahteva 22.000, za avstrijsko brambovstvo 4500, za honved 3000 rekrutov več. Ko bo uvedena dveletna služba, se bodo osnovale obenem posebne delavske stotnije, da ne bo treba k delom komandirati vojakov iz drugih stotnij, tako da bodo skoro vsi dejansko služili pri kompaniji. Ker se skrajša službena doba, bo treba več podčastnikov, za katere bo seveda treba tudi poskrbeti, ko stopijo po gotovi službeni dobi v civilno službo. Treba bo nakupiti, oz. vzeti v najem več strelišč, treba bo več municije, več in daljših vojaških vaj — skratka, uvedba dveletne službe bo zahtevala mnogo denarja.

* **Konferenca zaradi gospodarske povzdige Istre.** V soboto se je pričela in končala v finančnem ministrstvu na Dunaju konferenca za gospodarsko povzdigo Istre. Deželni glavar istrski, dr. Rizzi, je razvijal načrt, kako bi se imelo povzdigniti šolstvo, dobiti pitne vode, graditi ceste, urediti reke — med njimi Rižano — povzdigniti poljedelstvo, morsko ribarstvo, podpirati paroplovne družbe, ustanoviti humanitarne zavode itd. Priporočal je gradnjo železnic Poreč-Pazin in Lupoglava-Matulje. — Dr. Laginja je zahteval trgovsko in pomorsko šolo v Medulinu, razdelitev drž. gozda pri Motovunu med kmete, manjših vodovodnih naprav in celo vrsto drobnih del, o katerih je izročil predsedniku spomenico. Profesor Spinčič je zahteval toliko državne podpore za šolstvo, da bi se lahko odpravilo šolske takse, nadalje pouk nekaterih predmetov na obrtni šoli v Trstu v hrvaškem in slovenskem jeziku, nižjo obrtno šolo v Buzetu, gospodinjsko šolo v Dobrinju, kmetijsko v Pazinu, pomorsko v Voloskem s tečajema v Medulinu in Baški novi, pomnožitev poljedelskih potovalnih učiteljev, železniško zvezo Herpelje-Šapjane, vodovodno akcijo v velikem štilu, podporo parobrodni družbi, ki jo ustanavljajo v Puntu, telefonsko zvezo Opatija-Trst, in trgovsko pristanišče v Preluki, ki bi konkurirala Reki.

* **Hrvaške volitve** so končale z brezprimernim porazom bana Raucha. Že davno se je prerokovalo, da ne doseže vlada takega uspeha, da bi mogla kaj opraviti v saboru; toda da bo na celi črti tako grozovito poražena, niso pričakovali niti največji optimisti. — Od banove takozvane „ustavne“ stranke ni izvoljen ne en kandidat; samo en srbski „radikalec“ je prodrl, sicer nima vlada prav nobenega celega pristaša v zbornici. Največji uspeh je dosegla hrvaško-srbska koalicija, ki ima v saboru absolutno večino. V koaliciji združene stranke imajo že 56 poslancev, in sicer: Hrvaška stranka prava 23, srbska samostalna 19, neodvisni klub 10, naprednjaki (Pokretaši) 4. Frankovci imajo v novem saboru 22 mandatov, neodvisna Starčevičanca sta dva, člana kmetske stranke dva, socialni demokrat eden, Vsenemec eden, divjak eden, srbski radikalec eden. Še ena ožja volitev se ima izvršiti, v enem okraju je bila pa volitev ustavljena. Rauchu torej ves pritisk ni nič pomagal. V tem oziru so se na Hrvaškem razmere res temeljito izpremenile. Baron Rauch je uradnikom prepovedal, glasovati za kandidate koalicije; dal je zapreti nekoliko kandidatov, v okraje, ki so se mu zdeli nezanesljivi, je poslal vojake. Vse zaman! Če bi imel Rauch količkaj ustavnega čuta, bi bil takoj po volitvah demisioniral s celo svojo vlado. A mož še upa, da se bo držal s pomočjo madjarske vlade. Ali to je bilo Khuenu le zato mogoče, ker je korumpiral volilce; Rauch pa tega več ne more in zato pojde, kakor je prišel — če ne rad, pa nerad. — Hrvaško-srbska koalicija je imela v Zagrebu posvetovanje, na katerem je bilo sklenjeno dati hrvaški delegaciji v ogrskem parlamentu popolno prostost v vprašanju o reviziji parlamentarnega poslovnika, dokler ne bo sklican hrvaški sabor. Šele sabor zavzame v tem in v drugih vprašanjih določeno stališče. — Nekateri listi poročajo, da je bil baron Rauch v Budimpešti na posvetovanju z dr. Wekerlem in da je bilo sklenjeno zasedanje novo izvoljenega sabora odgoditi. Mogoče bi pač bilo, da si Wekerle še ni na čistem glede naslednika baronu Rauchu — in da bo edino le iz tega vzroka odlašal s sklicanjem novega sabora. Pa tudi to sredstvo mu ne bo dolgo pomagalo.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** V javnost so prodrle nekatere podrobnosti o volilni reformi, ki sicer niso uradno potrjene, vendar so iz zanesljivega vira. Po načrtu ministra Andrassyja bo imel volilno pravico vsak ogrski državljan, ki zna v kateremkoli deželnem jeziku čitati in pisati. Ako plačuje poleg tega še mali davek, bo imel dva glasa, ako ima višjo izobrazbo 3 glase. Glasovanje bo javno. Identiteta med volilnim redom za municipije in zbornico se odpravi ter ostane za municipije dosedanji volilni red v veljavi. Na tozadevno vprašanje je minister Andrassy izjavil, da omenjene podrobnosti odgovarjajo jedru volilne reforme, Andrassy hoče torej uvesti na Ogrskem pluralni volilni zistem in javno glasovanje, ki baje bolje odgovarja odnošajem na Ogrskem. Vrhutega bo tudi število poslancev povečano in dobijo mesta več mandatov. To pa bo v resnici vse prej nego demokratiziranje volilne pravice. To bo volilen red — privilegijev. Siromak bo imel en glas, imovitnik pa — dva ali več! Ogrska vlada bi hotela združiti dva principa, ki eden drugega izključujeta. Splošna volilna pravica ima prinesti enakost volilne pravice, pluralni zistem pa statuira različnost volilne pravice: enemu je daje več, drugim manj.

* **Tridesetletnico** osvobojenja izpod turškega jarma so obhajali Bolgari 3. marca. Vsa društva, korporacije, častniki, duhovniki in uradniki ter učenci vseh šol v Sofiji so se podali k spomeniku carja osvoboditelja. Tam so se vršili govori. Tudi pri spomeniku Levskega, znanega bojevalca za osvobojenje Bolgarije se je vršila slavnost.

* **Še 32 upokojenih ministrov** ima Avstrija, odkar je umrl stari Plener. To število se morda v kratkem zopet zviša. Aktiven minister ima, če je ministrski predsednik, na leto 24.000 kron plače in 24.000 kron aktivitetne doklade; navaden minister pa ima 20.000 K plače. V pokoju pa ima minister brez ozira na to, če je bil tudi le 24 ur v službi, 8000 kron, kar pa cesar lahko zviša na 20.000 kron. Izmed naših 32 ministrskih penzionistov jih je več takih, ki imajo zvišano pokojnino.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi: učiteljstvo meščanske šole v Krškem za marec **5 K**; Angela Trošt in Julij Slapšak iz Vodic, za marec vsak **2 K**; Fr. Schneider iz Cezanjevcev **6 K**; skupaj 15 K; zadnjič izkazanih 763·17 K; doslej darovanih **778·17 K.** Bog plati!

Berite listnice upravništva!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Ljubljansko učiteljsko društvo namesto venca na grob uzorni koleginji Olgi Kobau-Gasperincvi **20 K**; napredni Šentjanci (Dol.), v proslavo Ganglove zmage **10 K**; ljubljanski učiteljiščniki 3. leta **5 K**; nadučitelj Ivan Krajnik v spomin na nepozabno, preljubo soprogo Uršulo ob devetdesetdnevnici njene smrti **3 K**; Sodražčani pri pogrebu r. nadučitelja Frana Gregorača zložili **9 K**; učiteljstvo kočevskega okraja pri pogrebu nadučitelja Frana Gregorača zložilo **16 K**; omizje v restavraciji hotela „Južni kolodvor“ ob zmagoslavju deželnozborskih volitev v mestih **11 K**; „salonski orkester v Postojini“ **10 K**, ki jih je daroval g. Fran Kutin v znak hvaležnosti za petje ob grobu in pri osmini po nepozabnem, dragem očetu; g. Ivan Robavs iz Šmartna pri Litiji **4 K**; posojilnica v Brežicah **10 K.** Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Knaflič Radoslav in Ivanka Černe iz Gorice pri Mozirju; Fran Jordan iz Ihana; Janko Baraga in Amalija Prevc iz Koroške Bele, Ivan Bezeljak od Sv. Vida nad Cerknico (4 K); Janko in Marija Polak iz Dol p. Litiji; učiteljstvo v Rajhenburgu (8 K); Josip Terčak od Sv. Frančiška Ksaverja (4 K); učiteljstvo v Toplicah na Dolenjskem (6 K); Miroslav Kramer, Jos. Svetlič, Vinko Zahrastnik, Vilma Vidičeva in Iva Valenčičeva, vsi iz Škofje Loke; J. Malnarič in Lina Lenček od Sv. Križa na Dolenjskem. Bog plati!

Brzojav smo prejeli iz Narapelj: Da je zmagal slovenski, napreden učitelj nasproti klerikalno-nemško-vladnemu kandidatu dekanu Arkotu, se raduje tudi slovensko narodno štajersko učiteljstvo. — Slava zavednim Idrijčanom! Živela narodna-napredna ideja! Živel Gangl! Narodno-napredne misli in narodno-naprednega učiteljstva ne stre nobena sila! — Narodno napredni stranki sploh in posebej še tovarišu Ganglu in vsemu kranjskemu učiteljstvu častita k tej zmagi Pesek, predsednik socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Zaveza jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev je prejela to-le brzojavko: České učitelstvo na Moravě blahopřeje Vám upřimně ke zvolení kolegy Engelberta Gangla za poslance na zemský sněm. — Považujeme to za první významnou etapu Vašeho zápasu za osvobození slovinského národa z klerikální nadvlády. Živili Slovenci!

Hajn ý.

Iz učiteljskih krogov je zopet pisal „Slovenec“ v 46. številki. Kadar se „Slovencu“ zazdi, privleče na dan svojega obligatnega učitelja, ki ga ima skritega v istem predalu kakor svojo slovečo pištolo. In kaj govori zopet ta „Slovenčev“ učitelj? Čujmo! „V dno duše boli človeka, ko najde razna izzivanja v listu, ki bi imel biti ‚stanovsko glasilo‘, ne pa politični izzivač. V vsaki številki ‚Učiteljskega Tovariša‘ se napada ena ali druga oseba, ali vsa politična stranka, v kateri slučajno vidijo nekateri nalašč, drugi pa po zaslepljenosti, same nasprotnike svojih stanovskih zahtev. — Gospodje! Poznam učiteljske razmere ne le na Kranjskem, temveč tudi kje drugod, zato sem prepričan, da po tej poti, ki jo stopa ‚Učiteljski tovariš‘, nam ne bode prisijalo lepše solnce. Čemu je treba netiti sovraštvo v posameznih občinah ravno učiteljem, ki smo odgojitelji otrok vseh občanov? Skrbimo raje, da si pridobimo ljubezen in spoštovanje z občekoristnim delom pri svojih soobčanih, mesto da razburjamo že sicer prenapete politične stranke ob času raznih volitev. — Ne segajmo preveč v te volitvene boje, ker nam učiteljem gotovo ne bode koristilo. Ozrimo se na druge stanove, ki se ob volitvah niso rinili tako v ospredje, pa so dosegli, česar so želeli! Bili so seveda previdni. Lahko bi dobili prijateljev mnogo, ko bi poznali stanovsko politiko in opustili strankarski boj, na katerem imajo nekateri toliko veselja, ne oziraje se na druge, ki se pokorimo za njihove nepremišljene korake že leta in leta. — Bridko je pisati take besede, a so resnične, zato pozivljam tiste tovariše, ki jim je življenje višje, nego strankarski boj: krenimo na zmerno pot in ne iščimo nalašč sovražnikov!“ — Na to mešanico je odgovor težak. Kdo se pa rine tako v ospredje kakor duhovščina? Ta je vzela v zakup vso politiko, pa bi rada tudi šolo in učiteljstvo. Kdo je tako oseben in strasten kakor klerikalni politiki s svojim časopisjem vred? To naj preudari „Slovenčev“ učitelj, potem pa naj leže zopet poleg zarjavele pištole v varno zavetje! To je vse, kar moremo odgovoriti na to najnovejšo „Slovenčevo“ mešanico!

Zoper šolo je že začel rogoviliti „Slovenec“. Objavil je dolg članek nekega Fr. Miklavčiča, ki zahteva le to, da naj se v šolah po deželi poučuje samo „najpotrebnejše predmete“ in da naj hodijo otroci samo od sedmega do vštetega enajstega leta v šolo. Da je klerikalno glasilo navdušeno za take „reforme“ že verjamemo. Škoda, da ne pove, kateri predmeti so po njegovih nazorih „najpotrebnejši“. Uganiti jih itak ni težko: Malo čitati, malo pisati (da zna otrok le podpisati svoje ime), enkratena pa katekizem. Klerikalci vedno vedo, kaj hočejo. Čimbolj so ljudje izobraženi, tembolj odpadajo od njih. A črni gospodi ni bilo nikdar nič ležeče na tem, da bi bilo ljudstvo dobro podkovano za življenje, ampak vedno le na tem, da ga imajo sami čimbolj v krempljih. — Starši — pravi — bi imeli tedaj vsaj nekaj let otroke za delo; potem gredo večinoma vsi v Ameriko ali pa v tovarne. — Dobro, da klerikalec vsaj to prizna. Usoda kmetiške mladine je torej večinoma ta, da postanejo sinovi delavci. Od tega, da dela fant v hiši in na polju, nima zase nobenega dobička. Ampak od tega, da se ni dosti učil, ima veliko škodo. Tisti časi so minuli, ko je bilo dovolj, da je bil delavec krepak; dandanes je treba, da je tudi inteligenten, ker sicer ne pride nikdar do boljšega kruha. Tudi med delavstvom je konkurenca, in slabejši zaostajajo. Kako velika je ljubezen klerikalcev do slovenskega naroda, dokazuje to, ko hočejo, da naj ostane slovenski delavec najbolj neumen, tako, da bo vedno zadnji v boju za boljši kruh! Znižanje šolske obveznosti je pravo hudodelstvo nad slovenskim delavstvom in klerikalne nazadnjaške nakane glede šolstva se mora preprečiti z vsemi močmi.

Pieteta. V Ljubljani je umrla učiteljica Olga Kobauova. Pogreb je bil 11. t. m., t. j. v sredo popoldne ob treh. Takrat so imele ljubljanske ljudske šole pouk. Vkljub temu se je učiteljstvo želelo udeležiti pogreba svoje koleginje, ker ima o kolegijalnosti in pieteti prave, recimo človeške pojme. Toda učiteljstvo se ni smelo udeležiti pogreba, ker je moralo v šolo! Tako je velel višji ukaz! Celo I. in II. razred dekliške šole, kjer je delovala Kobauova, sta morala imeti šolo. Tako je velel višji ukaz! Vse učiteljstvo vsega sveta ve, kako je drugod ob takih slučajih, sedaj tudi ve, kako je v Ljubljani. Dasi nam silijo v pero najostrejše besede, vendar ne pišemo komentara, ki si ga napravi lahko vsak sam. Samo ena beseda naj označi to dejstvo: škandal!

† **Fran Gregorač.** V noči med 7. in 8. t. m. je nenadoma umrl nadučitelj v Dolenji vasi in predsednik slov. učit. društva kočevskega okraja, tovariš Fran Gregorač. — Prejšnji dan še čil in zdrav, v četrtek se je pri svojem prijatelju Štefančiču še veselil zmage Ganglove, v nedeljo na mrtvaškem odru. Žrtev mrtvouda! — Pokojnik je bil rojen v Idriji 1862. l., služboval je od 1886 do 1900 v Metliki, od tega časa pa v Dolenji vasi. — Pogreb je bil dne 11. t. m. ob enajstih dopoldne. Kako je bil Gregorač priljubljen, je

pokazala obila udeležba občinstva, ki je prišlo z vseh strani ribniške doline. Spremili so ga k zadnjemu počitku: krajni šol. svet, ves občinski zastop, gasilno društvo, sodni in davčni uradniki iz Ribnice, ribniški podžupan g. Podboj, učitelji kočevske deške šole korporativno, nadzornik g. Turk, notar g. Gruntar, učiteljstvo domačega okraja, „Zavezo“ pa je zastopal predsednik Luka Jelenc. Pevski klub ribniški in učitelji so mu zapeli v slovo. — Daljši nekrolog prihodnjič. R. i. p.!

Umrl je v Gradcu bivši vseučiliški knjižničar Adalb. Jeitteles. Pokojnik se je mnogo bavil tudi z germanistiko.

Tov. A. Pesku, ki je bil opasno bolan, se zdravje polagoma vrača in upati je, da do Velike noči popolnoma okreva. Kakor znano, se je „Slovenčev“ nesramni pamfletist, ki je poročal o naših letošnjih božičnih zborovanjih, norčeval iz Peska, ker mu je bolezen začrtala vidne znake na licu. Klerikalni časnikarji ne pozajo nobene obzirnosti. Sram jih bodi!

Osebne vesti na Kranjskem. Kot vojonterki na I. mestni deški ljudski šoli, oziroma na mestni nemški dekliški šoli v Ljubljani sta pripuščeni izprašani učiteljski kandidatinji Antonija Stamcarjeva in Vita Kersnikova. Učiteljica Ana Podrekarjeva na Viču je zaradi bolezni dobila dopust in jo nadomešča suplentinja Marija Košakova iz Polhovega gradca. Učiteljica Vilma Vidičeva je prestavljena v Škofjo Loko, ker je mesto v Naklem zopet nastopila Eleonora Devova, ki je bila na dopustu. V začasni pokoj je šel Josip Franke, nadučitelj v Št. Petru pri Novem mestu. Vodstvo šole je začasno podeljeno učiteljici M. Ažmanovi, nadomešča ga pa učiteljica M. Gromovnikova.

V četrtek dne 19. t. m. bo ob pol 10. uri predpoldne v pisarni „Učiteljske tiskarne seja upravnega sveta in nadzorstva. Pri tej seji se bodo pregledovali in podpisovali računski zaključki za leto 1907. Občni zbor pa bo dne 15. aprila.

Drugi roditeljski sestanek v tekočem šolskem letu se je vršil v Zagorju na Notranjskem v nedeljo, 8. t. m., ob mnogobrojni udeležbi domačega ljudstva. Predaval je tovariš nadučitelj Rudolf Horvat o vzgoji otrok v predšolski dobi; končno je starše še opozoril na nevarnosti, ki pretijo šolskim otrokom posebno na paši ter z žganjepitjem in kajenjem. — Občinstvo je pazljivo sledilo skoraj dve uri dolgemu govoru ter glasno pritrjevalo zlasti dokazom, ki jih je navajal predavatelj iz svojega lastnega rodovinskega življenja.

Prihodnje usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani dne 1. maja 1908. ob 8. uri zjutraj na c. kr. učiteljišču. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisanem službenem potu vložiti pravočasno tako, da bodo do 25. aprila v rokah izpraševalne komisije.

Poročil se je 2. t. m. pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. tovariš Ferdo Bobič, nadučitelj v Stranicah, z gdč. Silvo Binterjevo. Bilo srečno!

V Radečah blizu Zidanega mosta so ustanovili obrtno nadaljevalno šolo.

Stavka učiteljiščnikov je izbruhnila na učiteljišču v Kopru. Slovenski in hrvaški učiteljiščniki so sklenili potom stavke doseči, da se naj poučujejo na zavodu vsi predmeti v materinščini. — Dne 9. t. m. pa se je zopet pričel reden pouk na koprskem učiteljišču. Iz pogovorov raznih poslancev s tržaškim namestnikom princem Hohenlohejem se je dognalo, da je vlada pripravljena po možnosti upoštevati upravičene želje glede pouka v materinščini ter da bo čimprej premestila slovenske oddelke iz Kopra. Dijaki so dobili zagotovilo, da se jim nič ne zgodi.

Šolsko zdravstvo.

Orehi so jako zdrava hrana. Zdravniki so sedaj dokazali, da imajo razne vrste orehov poleg velike redilne moči tudi soli, ki delajo mišice arterij elastičneje, in zato so za stare ljudi posebno zdravi. Ako provzročajo orehi slabo prebavljenje, je to znamenje, da se jih ni dobro zvečilo; trdi komadi ne smejo priti v želodec. Zdrobljeni orehi so izvrstna hrana za bolnike, zlasti ako poslednji uživajo malo druge hrane. Na Francoskem nadomeščajo orehi deloma kruh in meso. Tamkaj jedo kmetje pogostoma kruh z orehi namesto mesa.

Predavanja o šolski higijeni se vrše vsak teden v Slov. Bistrici; prisostvuje učiteljstvo dekliške in deške šole, otroška vrtnarica in kateheti. Predava mestni zdravnik dr. Maks Murmayr o šolski higijeni sploh ter o raznih otroških boleznih posebej. Taka predavanja so za učiteljstvo izredno poučna ter naj bi se prirejala povsod, kjer to dopuščajo lokalne razmere.

Šola za matere. V Gentu v Belgiji je zdravnik dr. Miele več let brezplačno dajal v določenih urah materam brezplačno nasvete o gojenju otrok. Pozneje mu je mesto dovolilo 1200 mark letne podpore. Dela je bilo čedalje več. Pridobil je za svoje namene dekleta in žene; tako je nastala mlekarna, v kateri se je dobilo dobro mleko. Zdravnik je razširil svoje poučne ure zlasti na kraje mesta, kjer bivajo siromaki. Sčasoma je nastala iz tega šola za matere. Starši pošiljajo svoje hčere po večkrat v ubožne lekarne, kjer dajejo zdravniki materam nasvete glede otrok in jih zdravijo. Dekleta pomagajo zdravnikom in se uče v prostem času teoretično fiziologije in higiene. — Pozneje se vežbajo tudi v bolniščnicah. Društvo „Šola za matere“ nastavlja dekleta tudi stalno in jim plačuje 27 frankov na mesec. Koncem leta napravijo take deklice izpit kot bolniške oskrbnice. Glavni namen pa pri tem ni zaslužek, marveč da se dekleta usposobijo, da bodo kot matere zamogle razumno skrbeti za svoje in svojih otrok zdravje. Uspehi dr. Miele so izredni; odkar on deluje, je padla umrljivost v Gentu od 35 odstotkov na pet.

Razgled po šolskem svetu.

— **Kak naslov gre učiteljici?** Nemško moravsko učiteljsko društvo je vložilo pred dobrim letom prošnjo na naučno ministrstvo, naj izda naredbo, po kateri naj bi se vsako učiteljico, naj je že poročena ali ne, nagovarja z „gospo“. Društvo je dokazalo, da je ta naslov iz pedagoških ozirov utemeljen. Ministrstvo je več nego leto dni razmišljalo o tej prošnji ter jo končno — odbilo.

— **Ljudske šole na Hrvaškem.** Koncem leta 1906 je bilo na Hrvaškem 1470 ljudskih šol z 2721 učitelji. Šoloobveznih otrok je bilo 351.754, obiskovalo pa je šolo le 232.993 otrok. Povprečno je prišla ena šola na 28·52 kvadratnih kilometrov.

— **Za češko vseučilišče na Moravskem.** Z Dunaja poročajo, da čeravno so moravski češki poslanci pripravljeni za gradnjo kanala Dunav-Odra podpirati vse tozadevne načrte, ki jih vlada predloži in zbornica odobri, vendar ne bodo glasovali za potrebne kredite za to podjetje, ako ne bodo istočasno s posebnim zakonom zagotovljena ustanovitev češkega vseučilišča na Moravskem.

— **Nemštvo Dunaja.** Iz obširnega poročila, ki ga je izdala komisija za obrtne šole na Dunaju, posnemljemo sledeče: Na obrtno-nadaljevalni šoli v II. okraju — Blumauergasse — je 25 nemških in 95 čeških vajencev; v Holzhausergasse je 30 nemških in 139 čeških vajencev. — V IX. okraju — d' Orsaygasse — je 41 nemških in 179 čeških vajencev. V X. okraju — Alksingergasse — je 112 čeških vajencev, a samo 4 nemški vajenci. In tako razmerje vlada skoro v vseh obrtno-nadaljevalnih šolah. — V pripravljalnih tečajih dunajskih obrtno-nadaljevalnih šol je 5816 čeških, 341 madjarskih, 290 poljskih, **108** slovenskih, 60 hrvaških in — 3432 nemških vajencev, nemških vajencev je komaj $^1/_3$. — In sedaj lahko na prste izračunamo, kdaj postane Dunaj druga Praga. —a.

— **Vseučiliška predavanja** za učitelje priredi dunajsko vseučilišče letos v Lincu, in sicer meseca avgusta.

— **Sedemdesetletnica dr. Ludovika Gumplowicza.** V nedeljo je praznoval v Gradcu sedemdesetletnico svojega rojstva znani sociolog in profesor državnega prava na graškem vseučilišču, dr. Ludovik Gumplowicz. Gumplowicz je bil pravičen nasproti Slovanom, zato so ga njegovi nemški kolegi črtili in mu niso hoteli priznavati njegovih zaslug na znanstvenem polju.

Z gospodarskega polja.

= **Kako je zasajati sadno drevje?** Sadnemu drevju je najprej izkopati primerno jamo, ki naj bo 60 do 70 cm globoka in 1 do 1 in pol m široka. Nato se postavi sredi jame kol, ob katerega se nasloni drevesce, ki ga hočemo zasaditi. Najprej je prisuti ono zemljo, ki je bila prej na vrhu. Pri tem je drevesce treba večkrat potresti, da pride zemlja tudi pod korenine. Te poslednje se mora seveda prej primerno prikrajšati in gladko prerezati. Prereza naj bo obrnjena navzdol. Drevesce mora priti tako globoko v zemljo, kakor je bilo prej. Okolo tega je napraviti potem iz rahle zemlje kolobar. Ta naj bo podoben krožniku in naj dovaža vodo k drevescu, ne pa od njega. Zato se ne sme zemlje nakopičiti k drevescu. Ko smo na ta način drevesce zasadili, ga je privezati s slamo ali z vrbo, pod katero je pa deti nekoliko mahu ali cunj, h kolu, da ga veter ne maja ali celo odlomi.

= **Izvozna trgovina v Srbiji.** Francosko paroplovno društvo Fraissinet in dr. se pogaja z bolgarsko vlado v svrho, da bi preko Bolgarije izvažalo srbske proizvode. Na ta način bi se Srbija osvobodila odvisnosti od Avstro-Ogrske.

Raznoterosti.

× **Strašna nesreča v Ameriki.** Iz Clevelanda poročajo, da je v Collingwoodu zgorelo 200 učencev, med njimi 50 Slovencev. V javni šoli je nastal zaradi pregretja neke peči požar. Ko so otroci ravno korakali proti izhodu, so plameni švignili iz kleti in prvo nadstropje se je udrlo. Otrok je bilo v šoli 360. 160 ogorelih trupel so že spravili s pogorišča, med njimi 50 slovenskih otrok. Zgoreli so tudi 4 učitelji.

× **Kako trpinčijo vojake** je soc. dem. Schuhmeier naznanil v avstrijski delegaciji. Interpeliral je vojnega ministra glede sledeče reči: Dne 1. marca je „Arb. Zeitung“ poročala, da je korporal Alojzij Proksch (pri 4. pešpolku) poklical pešca Grünzweiga, ki je pri izdavanju dnevne zapovedi naredil neko malo napako, v sobo in mu je komandiral „Nieder!“. Ko je vojak ležal na tleh, mu je zapovedal, naj se obrne, tako da je ležal z licem navzgor. Tedaj je korporal pristopil, si odpel hlače in je spustil svojo vodo vojaku po obrazu. Nadalje je bilo rečeno, da je sicer vložena kazenska ovadba, da pa je dotični korporal še prost in opravlja podčastniško službo. Na vojaku, ki ni bil dotljej kaznovan, pa nahajajo, odkar je stvar znana, toliko napak, da sploh ne pride več iz kazni, in častniški namestnik Alfred Mayer mu je pred kratkim dejal: „Toliko časa ne bom miroval, dokler ne pridete v garnizijski zapor“. Vojni minister Schönaich je takoj odgovoril na interpelacijo. Dejal je: „Rad bi na mestu odgovoril na interpelacijo cenjenega g. delegata Schuhmeierja. Z obžalovnjem moram konstatirati, da se je to nezaslišano sirovo dejanje res zgodilo. (Čujte!) Dotični podčastnik, ki je priznal čin, je v garnizijskem zaporu in se sodnijsko preganja. O izidu sodnijske obravnave bom svoječasno obvestil gospoda brambovskega ministra, da obvesti cenj. gosp. interpelanta.“

Listnica uredništva.

Nadaljevanje o šolski reformi in o shodu tirolskega učiteljstva smo morali odložiti na prihodnjo številko. — V. Z. v M.: Najbolje, če opravite mirnim potom.

Iz Komna smo prejeli 4. marca 1908 ta-le dopis: V 5. štev. „Učiteljskega Tovariša“ z dne 31. jan. t. l. se nahaja dopis „Iz sežanskega okraja“, koji očita našemu c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da piše v svojih odlokih „kvarljivo slovenščino“ a la Marko Pohlin itd. — Tega dopisnika je zavrnil drugi dopisnik „Iz sežanskega okraja“ v 8. štev. tega lista. Ker se pa domneva, da sem jaz pisal prvi dopis, blagovolite, g. urednik, konstatirati, da jaz nisem pisal tega dopisa in da tudi nisem z dopisnikom v stiku. — Jaz sem več let dopisoval v „Učit. Tovariša“ dopise iz „sežanskega okraja“, a ti dopisi so bili le pedagogiške vsebine, kajti v drugo se nisem vtikal. Tudi sem dopise podpisoval s šiframi „—b—“, „—n—“. Zadnji moj dopis v „Učit. Tov.“ je bil v 27. številki tega lista od dne 5. julija 1907. l., s kojim sem opisal „Uradno učiteljsko skupščino za sežanski okraj“. — Pod poročilom sem se podpisal „Starosta“, kar odgovarja istinitosti. — Potem nisem več pisal za „Učit. Tov.“ ničesar. — Vzroka sta:

1. V omenjenem poročilu sem bil omenil, da se je predsednikov namestnik (in to sem bil jaz) po konferenci zahvalil g. predsedniku „za spretno in nepristransko vodstvo konference“.

2. Poročal sem bil, da se je v našem okraju sklenilo šolsko leto koncem junija „s sv. mašo-zahvalnico“.

Te dve točki je pa g. urednik črtal iz poročila. Ker ni hotel to popraviti, sem nehal pisati v „Učit. Tovariša“.

Resnici na ljubo omenim, da imam navado moje dopise šifrirati tako, da odgovarjajo istini, in sicer kakor sem zgoraj omenil. — To se razvidi tudi iz raznih letnikov „Popotnika“.

To naj se blagovoli uvaževati, a brez zamere.

Anton Leban, nadučitelj.

Izjavljamo, da ni g. Anton Leban z imenovanim dopisom v pravnobeni zvezi. Vse drugo uvažujemo, in sicer tudi brez zamere. Tisto, kar smo pa črtali, je tako malenkostno, da ni vredno o tem govoriti. Toliko svobode menda sme imeti urednik.

Listnica upravništva.

Prosim Vas, pripiši vsak, kdor pošlje denar po čeku ali nakaznici, ali kdor kaj želi po dopisnici, črko in številko, ki jo ima vsak na ovitku. Ponovno poudarjam, da nikomur ne bom odgovarjal, ako tega ne stori. Kdor ne dobi lista, naj reklamira takoj. Pomnite pa, da so reklamacije le tedaj poštnine proste, če zapišete značaj „Reklamacija“ in ne pišete znotraj nič drugega, kakor reklamacijo dotične številke. Sicer je treba upravniku ob slabem stanju blagajne, še kazen plačevati, Ali starim grešnikom res ne pomaga pametna beseda? Morda jim pomaga zakon! Upravnik.

†

Ljubljansko učiteljsko društvo javlja žalostno vest, da je njega ud in odbornica

Olga Kobau-Gasperinova

učiteljica na slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani

dne 9. marca umrla.

Pogreb nepozabne koleginje je bil v sredo, 11. marca ob treh popoldne.

V Ljubljani, 11. marca 1908.

Poziv!

Stavbni obrtniki pogostoma povpraševajo po že razprodani knjigi: **Stavbni črteži s proračuni,** izdalo „Pedagog. društvo“ v Krškem. Marsikateri tovariš ima kot ud tega društva še knjigo, ki jo najbrže nič ne rabi; naročnikom bi pa z njo jako ustregel, zlasti ker še ni določen čas 2. izdaje. Zato prosim gg. tovariše, naj javijo meni ali odboru „Pedagog. društva“ v Krško, za katero ceno bi oddali omenjeno knjigo.

S tovariškim pozdravom

J. Bezlaj.

V Ljubljani, 12. marca 1908.

Zahvala.

Svoje volilce iskreno zahvaljam za zaupanje. Izkušal bom, da opravičim to zaupanje z delom.

Hvala vsem, ki so mi čestitali. Te čestitke naj bodo kot zahvala v pravični meri razdeljene med volilce.

V Idriji, dne 6. marca 1908.

Engelbert Gangl,
deželni poslanec.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 74 12—1

Cenovnik zastonj in poštnine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga

priznano pravih švicarskih

Union-ur 31 52—11

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik **ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.**

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urar in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene **pianine, klavirje** in **harmonije** tudi **samoigralne**

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52—6

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Narodna knjigarna

12 52—19

v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh

knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

P. n. učiteljstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc,
kavarnar.

27 26—6

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:
15 52—27 **Kolodvorske ulice št. 8.**

VERONIKA KENDA

v Ljubljani
na Dunajski cesti štev. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52—28

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga
Jos. Petričevih zvezkov.

Pišite po vzorce!

Barhant

in flanelo (moderne vzorce), platno, damast, prte, brisače, blago za srajce in drugo platneno in bombažasto blago, modno blago za dame in gospode najboljše in preizkušene kakovosti

priporoča izvozna tvrdka platnenega in modnega blaga 13 26—10

V. J. Havlíček

v Podjebradu, Češko.

Vsako sezono novosti. Mnogo pohvalnih pisem. Naročila nad 15 kron pošiljam poštnine prosto.

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. *O. Bernatović.*

30 24—1

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6
nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznano najboljši, črni, medli 19 52—11

lak za šolske table.

Kaj podeli kavi lepo barvo in prijeten okus?

(8) 26—11

„Zvezdna“ in „Ciril-Metodova“

kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani brezplačno mesečnik „Slovenska Gospodinja“.

Franc Kollmann

Ljubljana
na Mestnem trgu

priporoča slavnemu učiteljstvu svojo

bogato zalogo

stekla, porcelana in podob,

kakor tudi svetilk za petrolej in elektriko. (146) 12 6

Prevzema tudi vsa steklarska dela in zagotavlja najcenejšo postrežbo.

P. n.

Sl. občinstvu, uradom, šolam, društvom uljudno priporočam svojo na novo ustanovljeno

knjigoveznico

opremljeno z najnovejšimi stroji tako, da mi bode mogoče izvrševati vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela, kakor n. pr.: vezava protokolov lepo se odpirajočih, hranilnih knjižic v platno s črnim ali zlatim napisom, šolskih, društvenih in drugih sličnih knjig po najnižjih cenah.

Pri večjih naročilih odstopim 10 % v korist naročniku ali društvu, n. pr.: Od del, katera mi blagovolijo doposlati šolska vodstva ali gg. učitelji odstopim gori navedene odstotke v korist učiteljskemu konviktu. 42 5—4

Ceneje kot povsod drugod. Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič, knjigovez
Ljubljana, Florijanske ulice 14.

FR. STUPICA

v Ljubljani

Marije Terezije cesta štev. 1
in Valvazorjev trg štev. 6

priporoča svojo zalogo najbolje priznanih

slamoreznic, mlatilnic, vratil, čistilnic, strojev za košnjo in obračanje sena.

Kmetovalci, ki rabijo pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnico, pluge in brane, peči, štedilnike in poljedelsko orodje, so zagotovljeni najbolje postrežbe. Mlekarnam se priporočajo izvrstni posnemalniki in trpežne ročke za prenašanje in prevažanje mleka, traverze, železniške šine, vedno svež cement, strešna lepenka, štorja za strope, pločevina, nagrobni križi ter vse ključavničarsko, kovaško, kleparsko, stavbinsko, zidarsko, tesarsko in mizarsko orodje vedno v zalogi. (9) 26 11

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 50 52 7

Ceniki gratis in frānko.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
V PRAGI

zavaruje v **življenskih oddelkih:** na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kavciji itd., in v **požarnem oddelku:** proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . .	K	1053,737.339 88
Zavarovalnine	„	8,090.621·62
Izplačane škode in kapitali leta 1905	„	4,361.283·89
Rezervne in poroštvene zaloge	„	34,791.584·99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) .	„	2,188.391·24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	„	34,087.781·48
Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905	„	206.296·40
V vsem pa doslej . . .	„	1,606.893·21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za .	„	3,004.509·80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade . .	„	87.176.383·75

Vsa pojasnila daje 22 26—6

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,
Gosposke ulice št. 12.

Vsem onim, ki ljubijo žlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporoča svojo nanovo urejeno

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel

„Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,
restavrater.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26—6

Fr. Burger

Spodnja Šiška

(pri Ljubljani)

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarsko stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

11 26—11

C. in kr. dvorni založnik

papežev dvorni založnik

odlikovani lekarnar

Gabrijel Piccoli

v Ljubljani, lekarna „pri angelju“, Dunajska cesta

priporoča sledeče izkušene izdelke:

Želodčna odvajalna tinktura krepča želodec, vzbuja slast ter pospešuje prebavo in odprtje telesa. 1 steklenica 20 h. — **Železnato vino** krepča malokrvne in nervozne osebe ter bledične in slabotne otroke. Polliterska steklenica 2 K. — **Salmijakove pastile** olajšujejo hripavost, razkrajajo sliz. 1 škatljica 20 h. — **Malinčev sok,** izboren naraven izdelek. Pomešan z vodo da za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo in zdravo pijačo. 1 kg steklenica K 1·50. — **Antirrheumon** (cvet proti trganju) je najboljše sredstvo zoper reumatične boli. Bolni udje odrgnejo se s tem trikrat na dan. 1 steklenica 50 h.

Na razpolago je mnogo zahvalnih pisem. Ceniki se razpošiljajo brezplačno in franko.

Naročila se izvršujejo točno po povzetju. 16 26—9

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča **kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni** in **barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo** itd. — **Knjige** v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — **Največja zaloga vseh tiskovin** za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — **Strune** za gosli, citre, kitare in tamburice. — **Štambilje,** pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — **Dopisnice,** umetne, pokrajinske in s cvetlicami od najpriprostejše do najfinejše. — **Albumi za slike, dopisnice in poezije.** — **Zavitke za urade** v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — **Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznano dobro blago. Solidna in točna postrežba.** 5 52—24

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.